

# ОПЕРАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ (за інтернет-ресурсами)

07.09.2026

## Зміст:

*(Натисніть на заголовок для переходу на текст)*

### **Загальні питання**

[Через російську атаку пошкоджені будівлі заповідника «Софія Київська» та СБУ, які захищає ЮНЕСКО. – Дар'я Лобанок](#)

[російський удар по Київщині знищив склад мережі книгарень book.ua. – Мар'яна Зінченко](#)

[У Києві скасували та перенесли низку культурних подій через безпеку. – Дар'я Лобанок](#)

[Фінал нацвідбору на «Дитяче Євробачення» перенесли через погіршення безпекової ситуації. – Катерина Ношкалюк](#)

[Сергій Жадан скасував презентацію нової книжки в Києві через безпекову ситуацію](#)

[«Не віддавати Булгакова росії»: Літературознавець Давор Беганович про українську літературу, імперію та досвід Хорватії. – Оксана Щур](#)

### **Вшанування пам'яті**

[Нацбанк увів в обіг банкноту 2000 гривень із Василем Стусом](#)

[На Сицилії увічнили пам'ять про козаків, які будували місцевий храм у XVII столітті \(ФОТО\). – Микита Кишиневський](#)

### **Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України**

[Євгенія Кравчук: «Не можна віддавати інформаційний простір ворогу». – Оксана Наумова, Ірина Семенюта](#)

[«Война за пределами причин» і «Крымский котел»: ще 8 російських книжок визнали антиукраїнськими](#)

### **Медіа**

[У Києві 8–10 жовтня пройде Donbas Media Forum 2026: триває реєстрація учасників. – Мар'яна Зінченко](#)

### **Регіональна культурна політика. Ініціативи громад**

[На Закарпатті вручили обласні премії у галузі літератури та мистецтва: список лауреатів. – Катерина Ношкалюк](#)

Генеральну директорку-художню керівницю Одеської опери Надію Бабіч нагородили відзнакою «Знак пошани». – Катерина Ношкалюк

### **Благодійність**

Український комік зібрав пів мільйона гривень на дрони під час туру «Фембой». – Микита Кишиневський

### **Театр**

У підземеллі ратуші Івано-Франківська облаштують театральну сцену. – Оріся Шиян

Христина Король: «Сподіваюся, театральна фотографія згодом займе своє місце як важлива частина сучасного українського театру». – Вікторія Котенок

### **Музика**

Знай наших: піаністка з Острога виборола дві перші премії на міжнародних конкурсах у Європі. – Галина Максимчук

Нова музика у Львові. Якою була серія концертів Pro et Contra. – Martha Stetsko

### **Візуальні мистецтва**

17 виставок вересня: куди піти в Києві, Львові, Харкові, Дніпрі та Швейцарії. – Анастасія Курінська

Опори нашої свободи: у метрополітені Києва показують світлини прифронтового життя. – Ірина Пташка

«Мов туман, тоненько скло між літом стало і між мною»: у Києві відкриється виставка художниці Саші Луньової. – Катерина Кадакова

Маріуполька презентувала свою першу персональну виставку після евакуації у Львові. – Лія Русик

### **Кіномистецтво. Кінопрокат**

Документальний фільм про ветеранів забрав гран-прі Одеського кінофестивалю. – Анна Коваленко

До, під час і після війни. Сенсації Одеського міжнародного кінофестивалю. – Дмитро Десятерик

Після продовження відбору Український оскарівський комітет отримав ще три заявки: які фільми увійшли до переліку. – Анастасія Курінська

Документальний фільм «Не так, як раніше» про лікарів «Охматдиту» вийшов онлайн

Чужий серед своїх: «Дисидент» Андрія Алферова та Станіслава Гуренка. – Ігор Кромф

Вийшов трейлер документального фільму «Тиха повинь» Дмитра Сухолиткого-

## Собчука

«Суспільство ввели в оману», – режисер фільмів про будинок «Слово» Тарас Томенко про скандал на «Тисячovesні» та нові проекти. – Ірина Михайленко

«Я багато чого навчилася у своїх героїв»: документалістка Діана Анікеєва про пошук надії та гумору в складних темах. – Олександра Поворозник

## **Література. Книговидання**

Книжки, мальовиси та український крафт: як минув перший день фестивалю PORT в Одесі. – Анастасія Чорноморець, Анастасія Грабовенко

«Півострів очима людей, які втратили можливість повернутися додому»: як на фестивалі PORT у Одесі представляють Крим. – Людмила Слободенюк

Українська дослідниця потрапила до списку фіналістів премії від шотландського фестивалю. – Влада Колодій

Троє українських письменників-військових візьмуть участь в літературному проєкті в Ірландії

«Майстер корабля» Юрія Яновського вперше вийде англійською

У США вийде двомовна збірка вибраних поезій Василя Стуса

Vivat запускає нове видавництво, яке спеціалізуватиметься на романтичній прозі та фентезі. – Дар'я Лобанок

Майже 60% опитаних перекладачів досі не залучають до промоції книжок

Лише 3% опитаних перекладачів отримували роялті протягом року

## **Музейна справа**

У Києві відтворили дзвін Десятинної церкви, який не звучав майже 800 років. – Олена Будько

## **Охорона культурної спадщини**

В Україні створять єдиний реєстр культурних цінностей, вивезених за кордон. – Віолетта Луньова

За часів СРСР тут був склад: у Львові розчистили столітню каплицю з унікальними розписами. – Микита Кишиневський

Останню дерев'яну садибу XVIII століття передали активістам задля її збереження. – Микита Кишиневський

«Предтеча модерну» під загрозою: як у Харкові рятують пошкоджену дроном пам'ятку архітектури початку XX століття. – Ганна Цьомик, Валерія Ємець

Українські археологи знайшли ймовірне святилище XIII–XII століть до нашої ери. – Микита Кишиневський

В Україні знайшли рідкісну монету Великого князівства Литовського, якій понад 600 років. – Микита Кишиневський

**Бібліотечна справа. Читання**

Через російську агресію в Україні пошкоджені вже 913 бібліотек

В Україні створюють «Лігу лідерок бібліотек» для 100 фахівчинь

\*\*\*

У Стамбулі знайшли нові документи, що доводять існування Одеси у XVI столітті. – Микита Кишиневський

«Час збиратися». Чому Німеччина закриває «російський дім» і як працює мережа таких центрів у світі. – Мар'яна Сич, Зоряна Степаненко, Олена Абрамович

Оркестр у США припинив співпрацю з росіянином Вадимом Рєпіним після закликів посольства України. – Анна Коваленко

У музеї у Швейцарії на інтерактивних картах Крим позначили частиною росії. – Ольга Стрільчук

Колишня прем'єр-міністерка Фінляндії Сання Марін презентує свої мемуари в Києві. – Дар'я Лобанок

### Загальні питання

Через російську атаку пошкоджені будівлі заповідника «Софія Київська» та СБУ, які захищає ЮНЕСКО. – Дар'я Лобанок

4 вересня внаслідок російської атаки на будівлю головного офісу СБУ постраждав Будинок Консисторії XVIII століття на території Національного заповідника «Софія Київська». Мінкульт зауважив, що атака на заповідник є грубим порушенням міжнародного гуманітарного права та становить загрозу культурній спадщині світового значення. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/rosiyska-ataka-poshkodila-pam-yatki-sofiji-kiyivskoji-ta-ofis-sbu-317453/>

російський удар по Київщині знищив склад мережі книгарень book.ua. – Мар'яна Зінченко

Мережа книгарень book.ua через російську атаку в Київській області 28 серпня втратила приблизно 41,5 тисячі книжок загальною собівартістю 8,25 млн гривень. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252370/2026-09-07-rosiyskyy-udar-po-kyivshchyni-znyshchyyv-sklad-merezhi-knygaren-bookua/>

У Києві скасували та перенесли низку культурних подій через безпеку. – Дар'я Лобанок

Через погіршення безпекової ситуації у Києві скасували або перенесли щонайменше шість культурних подій. Фестиваль ГогольFest, який у вересні повертається до Києва після дев'ятирічної паузи, вимушений перенести частину подій на весну. Зокрема, організатори вирішили не проводити події на території головної будівлі Міжнародного центру культури і мистецтв (колишнього Жовтневого палацу). Від 16 по 20 вересня відбудеться часткова програма: залишаться кінопокази та візуальна програма. Події відбуватимуться у «Кінопалаці». Там представлять візуальну програму – резиденцію «Нагірна» та «Арт-сквот» – «мистецька експансія» ліцею мистецтв, яким керує художниця А. Кахідзе. Також встановлять інсталяцію художника Н. Кадана, яку він спеціально створює для ГогольFest. Про тимчасове призупинення роботи також заявив фестиваль «Кураж», який мав відбутися 19–20 вересня. Команда проєкту повідомила, що наразі не проводитиме заплановані події та поверне кошти за вже придбані квитки. Проте організатори сподіваються, що вдасться провести різдвяний «Кураж». Через безпекову ситуацію тимчасово скасували всі екскурсії у парку-пам'ятці «Межигір'я». Водночас територія парку залишається відкритою для відвідувачів. Цими вихідними мав відбутися фестиваль «Покоління». Однак через безпекову ситуацію організатори заявили про перенесення події на 25–27 вересня. Також перенесли музичний шоукейс Young Blood Live, який мав відбутися 6 вересня у клубі Keller. Поки організатори не повідомили нові дати. Книжковий фестиваль «Книжкова країна. Загадкова», який мав відбутися на ВДНГ у Києві, перенесено на весну. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/u-kiyevi-skasuvali-ta-perenesli-nizku-kulturnih-podiy-cherez-bezpeku-317435/>

Фінал нацвідбору на «Дитяче Євробачення» перенесли через погіршення безпекової ситуації. – Катерина Ношкалюк

Фінал національного відбору на «Дитяче Євробачення 2026» відбудеться 26 вересня замість запланованого 13 вересня. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1099432-final-nacvidboru-na-ditiace-jevrobacennia-perenesli-cerez-pogirsennia-bezpekovo-yi-situaciyi>

Сергій Жадан скасував презентацію нової книжки в Києві через безпекову ситуацію

С. Жадан скасував презентацію нової книжки, яка мала відбутися 20 вересня у київському Палаці «Україна» через неможливість гарантувати безпеку кільком тисячам відвідувачів. Докладніше:

<https://chytomo.com/serhij-zhadan-skasuvav-prezentatsiiu-novoi-knyzhky-v-kyievi-cherez-bezpekovu-sytuatsiiu/>

«Не віддавати Булгакова росії»: Літературознавець Давор Беганович про українську літературу, імперію та досвід Хорватії. – Оксана Щур

Після повномасштабного російського вторгнення хорватський літературознавець Давор Беганович почав системно читати й досліджувати українську літературу. У риториці, якою росія заперечує існування української мови, культури й самої України, він упізнав аргументи, що супроводжували війни в колишній Югославії. Його відповіддю стали десятки текстів про українську літературу, а 2026 року хорватське видавництво Fraktura видало книжку «Анатомія опору імперії. Нариси про українську літературу». У вересні Давор Беганович приїде до Львова, де на BookForum візьме участь у дискусії «Чому про Україну мають читати в Хорватії?». В інтерв'ю він розповідає про багатомовність української літератури, імперію і канон, Булгакова, роль перекладів та про те, що Україні може – і не може – підказати досвід Хорватії. Докладніше:

[https://lb.ua/culture/2026/09/06/763380\\_viddavati\\_bulghakova\\_rosiyi.html](https://lb.ua/culture/2026/09/06/763380_viddavati_bulghakova_rosiyi.html)

### **Вшанування пам'яті**

Нацбанк увів в обіг банкноту 2000 гривень із Василем Стусом

Національний банк України 4 вересня ввів в обіг нову банкноту номіналом 2000 гривень із портретом поета, перекладача і дисидента В. Стуса. Дату введення банкноти в обіг обрали символічно. 4 вересня 1965 року під час прем'єри фільму «Тіні забутих предків» у київському кінотеатрі «Україна» В. Стус разом із В. Чорноволом й І. Дзюбою виступив проти масових політичних репресій української інтелігенції. Через 20 років, 4 вересня 1985 року, Стус загинув в ув'язненні в таборі суворого режиму «Перм-36». Докладніше:

<https://chytomo.com/natsbank-uviv-v-obih-banknotu-2000-hryven-iz-vasylem-stusom/>

На Сицилії увіchnили пам'ять про козаків, які будували місцевий храм у XVII столітті (ФОТО). – Микита Кишиневський

У столиці Сицилії Палермо відкрито меморіальну дошку українською мовою на честь козаків. Як розповіли у МЗС України, історія пов'язує українців із Палермо з грудня 1627 року. Тоді козаки на чолі з Марком Якимовським підняли повстання на турецькій галері поблизу острова Лесбос. Їм вдалося звільнитися з неволі та врятувати близько 220 християнських бранців, більшість із яких становили українці. Після складної морської подорожі вони висадилися на Сицилії. 7 грудня 1627 року козаки здійснили візит до святилища Святої Розалії. На знак вдячності за свій порятунок вони пожертвували частину захоплених трофеїв на будівництво храму, яке на той час тільки починалося. Раніше про цю подію у Санктуарії нагадували лише дві меморіальні таблиці – латинською та італійською мовами. Нова українськомовна дошка відтворює зміст цих написів, але з урахуванням сучасних історичних досліджень: на ній уточнили дату події та ім'я козацького ватажка. Джерело:

<https://shotam.info/na-sytsylii-uvichnyly-pam-iat-pro-kozakiv-iaki-buduvaly-mistsevyi-khram-u-xvii-stolitti-foto/>

### **Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України**

Євгенія Кравчук: «Не можна віддавати інформаційний простір ворогу».  
– Оксана Наумова, Ірина Семенюта

Народна депутатка України, заступниця голови парламентського Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Є. Кравчук в інтерв'ю розповідає про те, чи існує в Україні єдина державна інформаційна політика щодо окупованих територій, хто має координувати цю роботу та яку роль у ній можуть відігравати українські медіа. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252350/2026-09-05-ievgeniya-kravchuk-ne-mozhna-viddavaty-informatsiynyy-prostir-vorogu/>

«Война за пределами причин» і «Крымский котел»: ще 8 російських книжок визнали антиукраїнськими

У серпні Перелік книжкових видань антиукраїнського змісту поповнили 8 нових книжок російських видавництв. Тепер у ньому 702 видання. Про це повідомили у Державному комітеті телебачення і радіомовлення. Докладніше:

<https://chytomo.com/vojna-za-predelamy-prychyn-i-krymskyj-kotel-shche-8-rosijskykh-knyzhok-vnesly-do-antyukrainskoho-pereliku/>

### **Медіа**

У Києві 8–10 жовтня пройде Donbas Media Forum 2026: триває реєстрація учасників. – Мар'яна Зінченко

Цьогоріч форум буде присвячено темі «Я\_Медіа: людина – для людини – про людину». Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/252373/2026-09-07-u-kyievi-810-zhovtnya-proyde-donbas-media-forum-2026-tryvaie-reiestratsiya-uchasnykiv/>

## **Регіональна культурна політика. Ініціативи громад**

На Закарпатті вручили обласні премії у галузі літератури та мистецтва: список лауреатів. – Катерина Ношкалюк

На Закарпатті втринадцяте вручено обласні премії у галузі літератури та мистецтва за 2025 рік. Докладніше про лауреатів:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1099287-na-zakarpatti-vrucili-oblasni-premiyi-u-galuzi-literaturi-ta-mistectva-spisok-laureativ>

Генеральну директорку-художню керівницю Одеської опери Надію Бабіч нагородили відзнакою «Знак пошани». – Катерина Ношкалюк

За відданість Одесі та мистецтву почесною відзнакою «Знак пошани» нагороджено генеральну директорку-художню керівницю Одеської національної опери Н. Бабіч. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/1099330-generalnu-direktorku-xudozniu-kerivniciu-odeskoyi-operi-nadiiu-babic-nagorodili-vidznakoiu-znak-posani>

## **Благодійність**

Український комік зібрав пів мільйона гривень на дрони під час туру «Фембой». – Микита Кишиневський

Український стендап-комік Д. Тютюн зібрав понад 500 тисяч гривень під час свого всеукраїнського туру «Фембой». За ці кошти закуплять 27 FPV-дронів для воїнів ЗСУ. Протягом стендап-туру комік відвідав 20 міст України, де провів 21 концерт. Докладніше:

<https://shotam.info/ukrainskyy-komik-zibrav-piv-milyona-hryven-na-drony-pid-chas-turu-femboy/>

## **Театр**

У підземеллі ратуші Івано-Франківська облаштують театральну сцену. – Оріся Шиян

У підземеллі івано-франківської ратуші облаштують сцену для вистав драмтеатру. Там встановлять сценічну платформу, звукове, світлове та проєкційне обладнання. Цей новий простір стане восьмою сценою театру. Тут відбуватимуться театральні вистави, концерти, перформанси, читання, фестивалі та інші мистецькі події. Першу виставу тут зіграють вже 9 вересня, під час Днів європейської спадщини. Це буде неоопера-жах «Hamlet». Докладніше:

[https://zaxid.net/ratusha\\_ivano\\_frankivska\\_u\\_pidzemelli\\_oblashtuvali\\_teatraln\\_u\\_stsenu\\_persha\\_vistava\\_9\\_veresnya\\_n1645020](https://zaxid.net/ratusha_ivano_frankivska_u_pidzemelli_oblashtuvali_teatraln_u_stsenu_persha_vistava_9_veresnya_n1645020)

Христина Король: «Сподіваюся, театральна фотографія згодом займе своє місце як важлива частина сучасного українського театру». – Вікторія Котенок

Фотографії українських театральних вистав є всюди: на сайтах, у соцмережах, на афішах, в архівах. Але люди, які їх створюють, часто залишаються невидимими. Як театральні фотографи приходять у професію, як працюють із театрами і чому їхня робота важлива не лише для промоції вистав?

Про це розповідає театрознавиця, театральна фотографка Х. Король – віднедавна ще й авторка першого українського аудіоподкасту про театральну фотографію Theater Hunter Talks. Докладніше:

[https://lb.ua/culture/2026/09/06/763620\\_hristina\\_korol\\_spodivayusya.html](https://lb.ua/culture/2026/09/06/763620_hristina_korol_spodivayusya.html)

### **Музика**

Знай наших: піаністка з Острога виборола дві перші премії на міжнародних конкурсах у Європі. – Галина Максимчук

У концертному залі «Salurinn» у столиці Ісландії Рейк'явіку 14–16 серпня відбувся II Міжнародний конкурс молодих піаністів. У змаганнях узяли участь представники Бельгії, Німеччини, Швейцарії, Данії, Італії, Нідерландів, США, Норвегії та України. Змагаючись у віковій категорії 20–25 років, українка А. Даценюк виборола I місце, виступила на Гала-концерті переможців та отримала цінні призи й грошову винагороду. Ще раніше уродженка Острога тріумфувала на «Mevci Maestro International competition for young pianists» (Бельгія). Творче змагання відбулося у квітні цього року в Брюсселі. Там вона виборола I місце в категорії «Е». За цей успіх дівчину нагородили спеціальною премією, цінним призом та можливістю пройти майстер-клас в Італії. Докладніше:

<https://ostrog.rayon.in.ua/news/1099441-znai-nasix-pianistka-z-ostroga-viborola-dvi-persi-premiyi-na-miznarodnix-konkursax-u-jevropi>

Нова музика у Львові. Якою була серія концертів Pro et Contra. – Martha Stetsko

У Львові добіг свого завершення проєкт «Pro et Contra. Сцена нової музики». Це цикл камерних моноконцертів в Храмі Довіри «Музею Ідей». Від квітня до серпня, в останню суботу місяця тут звучала нова музика для інструмента соло. У кожній програмі – прем'єра твору, замовленого в одного із обраних для проєкту молодих українських композиторів та композиторок. Це В. Свирида (Venera), А. Яковлева, І. Левада, М. Верб'яна й А. Зварич. А виконували нову музику: Н. Стець – контрабас, Н. Кожушко-Максимів – флейта, О. Литвиненко – віолончель, Б. Кожушко – акордеон й А. Павлов – скрипка. Кожен із них на власний розсуд формував програму концерту. Авторка розповідає, як виник задум проєкту і який шлях він пройшов до реалізації; який «ґрунт» для нової музики є у Львові; що відбувалося на цих концертах – і що залишиться після. Докладніше:

<https://theclaquers.com/posts/17270>

### **Візуальні мистецтва**

17 виставок вересня: куди піти в Києві, Львові, Харкові, Дніпрі та Швейцарії. – Анастасія Курінська

Це: «LandEscape. Анастасія Подєрв'янська» у Києві, «Володимир Патик. Живопис як життя» у Львові, «Тобі не здалося, ти залишишся назавжди» у Дніпрі тощо. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1395266-17-vistavok-veresna-kudi-piti-v-kievi-lvovi-harkovi-dnipri-ta-svejcarii/>

Опори нашої свободи: у метрополітені Києва показують світлини прифронтового життя. – Ірина Пташка

До 29 вересня пасажери столичного метро мають змогу побачити прифронтові будні українських воїнів на тематичній експозиції «Руки, що тримають Незалежність». Фотовиставку розміщено у вестибюлі станції «Площа Українських Героїв». Організатором проєкту виступило Командування 1-го Центру інформаційно-комунікаційної підтримки Сухопутних військ ЗСУ. Докладніше:

<https://ktoday.com.ua/104828/opory-nashoyi-svobody-u-metropoliteni-kyyeva-pokazuyut-svitlyny-pryfrontovogo-zhyttya/>

«Мов туман, тоненько скло між літом стало і між мною»: у Києві відкриється виставка художниці Саші Луцької. – Катерина Кадакова

Вона експонуватиметься від 11 вересня в галереї «Кузня». В експозиції – картини та об'ємні роботи мисткині. Окрім цього, виставку супроводжуватиме лімітована колекція вин від виноробні STEPPE з прибережних степів Миколаївщини. Кожна пляшка буде прикрашена авторською ілюстрацією Луцької та підписана нею. Докладніше:

<https://divoche.media/2026/09/04/mov-tuman-tonenko-sklo-mizh-litom-stalo-i-mizh-mnoiu-u-kyievi-vidkryetsia-vystavka-khudozhnytsi-sashi-lunovoi/>

Маріуполька презентувала свою першу персональну виставку після евакуації у Львові. – Лія Русик

Понад 30 картин, створених протягом майже п'яти років евакуації, представила у Львові художниця з Маріуполя О. Гнатишин. У виставці «Світлотінь» вона поєднала спогади про мирне життя, образ рідного моря та символи Донеччини. Докладніше:

<https://suspilne.media/donbas/1396496-mariupolka-prezentovala-svou-persu-personalnu-vistavku-pisla-evakuacii-u-lvovi/>

### **Кіномистецтво. Кінопрокат**

Документальний фільм про ветеранів забрав гран-прі Одеського кінофестивалю. – Анна Коваленко

У Києві оголошено переможців XVII Одеського міжнародного кінофестивалю. Основну нагороду конкурсу здобула стрічка «To Die To Live» («Померти, щоб жити») режисерки Ю. Гонтарук. Фільм, який здобув гран-прі, статуетку «Золотий Дюк» і 75 тисяч гривень для режисерки, розповідає про трьох українських добровольців. Ця картина також стала першою у категорії «Найкращий український документальний повнометражний фільм». Нагороду «Найкращий міжнародний повнометражний фільм» отримала стрічка «Розкажіть усім» («Kerro kaikille»/«Tell Everyone») фінської режисерки Аллі Хаапасало. Найкращим українським ігровим повнометражним фільмом обрано «За Перемогу!» авторства В. Васяновича. Картина також отримала спеціальну відзнаку від MEGOGO і нагороду від Жюрі Міжнародної федерації кінопреси FIPRESCI. Переможцем пітчінгу Development став проєкт «Вечірня школа» режисера П. Доценка та продюсерів Н. Парфан і Д. Анікеєвої. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/stali-vidomi-peremozhci-odeskogo-kinofestivalyu-perelik-317470/>

До, під час і після війни. Сенсації Одеського міжнародного кінофестивалю. – Дмитро Десятерик

Про хід та підсумки XVII ОМКФ. Докладніше:

<https://detector.media/kritika/article/252369/2026-09-07-do-pid-chas-i-pislya-viyny-sensatsii-odeskogo-mizhnarodnogo-kinofestivalyu/>

Після продовження відбору Український оскарівський комітет отримав ще три заявки: які фільми увійшли до переліку. – Анастасія Курінська

Український оскарівський комітет завершив приймати заявки на національний відбір 99-ї премії «Оскар» у категорії «Найкращий міжнародний повнометражний фільм». За можливість позмагатися за нагороду Американської кіноакадемії борються вісім кінокартин. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1395754-pisla-prodovzenna-terminiv-ukrainskij-oskarivskij-komit-et-otrimav-visim-zaavok-aki-filmi-u-pereliku/>

Документальний фільм «Не так, як раніше» про лікарів «Охматдиту» вийшов онлайн

Документальний фільм С. Рудюк «Не так, як раніше» про лікарів дитячої лікарні «Охматдит» став доступним для перегляду онлайн для широкої аудиторії на медіасервісі Megogo. Стрічка має українську аудіодоріжку та субтитри українською, англійською і французькою мовами. Докладніше:

<https://www.cinema.in.ua/film-ne-tak-iak-ranishe-onlain/>

Чужий серед своїх: «Дисидент» Андрія Алферова та Станіслава Гуренка. – Ігор Кромф

«У прокат вийшов фільм „Дисидент” про колишнього вояка УПА, який в 1960-х повертається з ГУЛАГу і намагається пристосуватися до нового життя. Стрічка має двох режисерів: А. Алферов та С. Гуренка розпочали роботу над нею ще до повномасштабного вторгнення, а завершили у 2024-му. Вражає і продюсерський пул картини: це О. Омелянов, відомий насамперед роботою з серіалами, а також нинішній очільник Держкіно А. Осіпов та відомий суперечливою позицією щодо російсько-українських відносин продюсер О. Роднянський. Світова прем'єра „Дисидента” відбулася на Туринському кінофестивалі, де фільм отримав спеціальну відзнаку журі». Докладніше у відгуку на стрічку:

[https://lb.ua/culture/2026/09/05/763634\\_chuzhiy\\_sered\\_svoyih\\_disident.html](https://lb.ua/culture/2026/09/05/763634_chuzhiy_sered_svoyih_disident.html)

Вийшов трейлер документального фільму «Тиха повінь» Дмитра Сухолиткого-Собчука

В український прокат стрічка вийде 29 жовтня. Фільм розповідає про закриту релігійну громаду на берегах Дністра між Тернопільською та Івано-Франківською областями. Її мешканці відмовилися від багатьох благ сучасної цивілізації, працюють на землі традиційними способами та зберігають власний уклад життя. «Тиха повінь» уже отримала кілька міжнародних нагород, зокрема

за режисуру на Краківському кінофестивалі, операторську роботу на IDFA та головний приз Єрусалимського міжнародного кінофестивалю в категорії експериментального документального кіно. Фільм створила українська компанія TABOR у копродукції з MDR за участі ARTE. Докладніше:

<https://bit.ua/2026/09/vyjshov-trejler-dokumentalnogo-filmu-tyha-povin-dmytra-suholytkogo-sobchuka/>

«Суспільство ввели в оману», – режисер фільмів про будинок «Слово» Тарас Томенко про скандал на «Тисячовесні» та нові проєкти. – Ірина Михайленко

Державна ініціатива «Тисячовесна» мала стати кроком підтримки українського мистецтва. Однак результати фінального пітчінгу спровокували хвилю критики та обурення в кіноспільноті через імовірний конфлікт інтересів серед членів журі. Скандал зачепив також і режисера Т. Томенка. Одразу два його нові проєкти – «Алла Горська» та «Між слів» – увійшли до списку переможців. Проте саме «Алла Горська» була розкритикована за отримання високих балів попри нібито відсутність повноцінного сценарію та дивні прогалини в кошторисі, зокрема нульові акторські гонорари. В інтерв'ю Томенко відповідає на ці звинувачення та пояснює своє бачення того, що відбувалося за лаштунками пітчінгу. Режисер коментує роботу експертних комісій, розповідає про обидві стрічки-переможниці та ділиться думками щодо майбутнього подібних конкурсів. Докладніше:

<https://espresso.tv/kultura-rezhiser-filmiv-pro-budinok-slovo-taras-tomenko-pro-novi-proekti-ta-skandal-na-tisyachovesni>

«Я багато чого навчилася у своїх героїв»: документалістка Діана Анікеєва про пошук надії та гумору в складних темах. – Олександра Поворозник

Д. Анікеєва – документалістка, яка у своїх роботах досліджує життя та стосунки людей, дуже різних за віком, професією та життєвим досвідом, в умовах війни. Її стрічка «Розкажи мені казочку» про квір-пару військових отримала соціальну відзнаку АМО Projects на кінофестивалі Миколайчук Open та Спеціальну відзнаку на цьогорічному кінофестивалі Sunny Bunny. Наразі вона працює над ще одною документальною роботою – стрічкою «Ластівки, даю зелене світло!» про стосунки дівчини, котра з дитинства перебуває у колісному кріслі, та військового, який під час повномасштабної війни отримав тяжке поранення. В інтерв'ю Анікеєва розповідає про шлях до документалістики, роботу зі складними, але суспільно важливими темами, та баланс між бажанням розчулити глядацтво емоційно складною сценою і бажанням зберегти гідність героїв та оптимізм, який вони відчувають. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1394634-a-bagato-cogo-navcilasa-u-svoih-geroiv-dokumentalistka-diana-anikeeva-pro-posuk-nadii-ta-gumoru-v-skladnih-temah/>

## **Література. Книговидання**

Книжки, мальописи та український крафт: як минув перший день фестивалю PORT в Одесі. – Анастасія Чорноморець, Анастасія Грабовенко

В Одесі 5–6 вересня проходив другий літературний фестиваль PORT. Цьогоріч його фокусна тема – «Камені на узбережжі». Учасники говорили про культуру, історію та пам'ять Півдня України. У програмі – книжковий ярмарок, презентації, дискусії, виставки та зустрічі з авторами. Докладніше:

<https://suspilne.media/odesa/1396476-knizki-malopisi-ta-ukrainskij-kraft-ak-minuv-persij-den-festivalu-port-v-odesi/>

«Півострів очима людей, які втратили можливість повернутися додому»: як на фестивалі PORT у Одесі представляють Крим. – Людмила Слободенюк

Докладніше:

<https://suspilne.media/crimea/1396880-pivostriv-ocima-ludej-aki-vtratile-mozlivist-povernutisa-dodomu-ak-na-festivali-port-u-odesi-predstavlaut-krim/>

Українська дослідниця потрапила до списку фіналістів премії від шотландського фестивалю. – Влада Колодій

Щорічна літературна премія коротких творів нехудожньої літератури Anne Brown Essay Prize від шотландського фестивалю Wigtown Book Festival оголосила фіналістів. Серед них – українська дослідниця В. Гривіна з есе «The City of Disappearing Women» («Місто зникаючих жінок»). Премію у розмірі 1 500 фунтів стерлінгів та статуетку буде вручено 4 жовтня. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1396424-ukrainska-doslidnica-potrapila-do-spisku-finalistiv-premii-vid-sotlandskogo-festivalu/>

Троє українських письменників-військових візьмуть участь в літературному проєкті в Ірландії

Українські письменники-військові та ветерани російсько-української війни Д. Крапивенко, Є. Шибалов й А. Сарнацька стануть учасниками українсько-ірландського літературного проєкту «Bridging the Distance: Ukrainian and Irish Literary Voices». Це спільний проєкт Українського культурного центру в Ірландії, Українського та Ірландського ПЕН за підтримки програми Culture Helps Solidarity. Першим етапом проєкту стане проведення 11–13 вересня у Дубліні 3-денного літературного воркшопу для українських письменників-початківців, які зараз проживають в Ірландії. Українські письменники-військові, а також ірландські автори стануть менторами для молодих письменників. За результатами воркшопу всі учасники працюватимуть над спільною збіркою оригінальних есеїв, що досліджуватиме виклики й загрози, з якими стикається Європа та весь світ. Книжка вийде наступного року українською та англійською мовами і буде презентуватися в Україні та Ірландії. У межах воркшопу також відбудеться дві публічні події за участі авторів з України: 11 вересня пройдуть перформативні читання п'єс «Victoria's Little Secrets» А. Сарнацької, а також «The Woman with the Fridge» М. Шийко. 12 вересня відбудеться подія The Reality of a Soldier: Through Humor and Irony – зустріч з Є. Шибаловим і Д. Крапивенком, під час якої вони поділяться власним воєнним досвідом, а також

презентують свої книжки «Гра чисел» та «Усе на три літери» для місцевої української громади та ірландців. Докладніше:

<https://chytomo.com/troie-ukrainskykh-pysmennykiv-vijskovykh-vizmut-uchast-v-literaturnomu-proiekti-v-irlandii/>

«Майстер корабля» Юрія Яновського вперше вийде англійською

Роман Ю. Яновського «Майстер корабля» вийде англійською у видавництві HURI Books у серії Harvard Library of Ukrainian Literature. Його переклав Ієн Росс Сінглтон, а передмову до видання написав І. Козленко. Докладніше:

<https://chytomo.com/majster-korablia-iurii-ianovskoho-vpershe-vyjde-anhlijskoju/>

У США вийде двомовна збірка вибраних поезій Василя Стуса

Англомовна збірка вибраних поезій В. Стуса «Vortex: Selected Poems» вийде друком у видавництві Lost Horse Press (США). Переклад виконали дослідник української літератури Б. Токарський і поетка Н. Мюррей, післямову написав поет І. Камінський. Докладніше:

<https://chytomo.com/u-ssha-vyjde-dvovovna-zbirka-vybranykh-poezij-vasylia-stusa/>

Vivat запускає нове видавництво, яке спеціалізуватиметься на романтичній прозі та фентезі. – Дар'я Лобанок

Видавнича група Vivat запускає нове видавництво Lilith. Воно спеціалізуватиметься на романтичній прозі, романтичному фентезі та романтичних трилерах. Наразі надруковано чотири книги, які можна там придбати. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/v-ukrajini-z-yavitsya-vidavnictvo-lilith-fokus-na-romantici-ta-fentezi-317449/>

Майже 60% опитаних перекладачів досі не залучають до промоції книжок

59% опитаних перекладачів і перекладачок у 2026 році повідомили, що видавництва ніколи або майже ніколи не просили їх коментувати переклад для інформаційних матеріалів про книжку. Ще 57% зазначили, що їхнє авторство ніколи або майже ніколи не згадували під час презентацій. Про це свідчать результати щорічного опитування Translators In Action. Проблема стосується й інших способів представлення перекладачів у промоції книжок. 61% респондентів відповіли, що їхнє ім'я ніколи або майже ніколи не зазначали на обкладинці, а 42% – що авторство так само не вказували в анонсах. Дві третини опитаних – 66% – ніколи або майже ніколи не запрошували до участі у презентаціях перекладених ними книжок. У 2025 році 53% опитаних зазначали, що їхнє ім'я ніколи або майже ніколи не з'являється на обкладинках. У 2026 році цей показник становить уже 61%. Частка тих, чиє авторство ніколи або майже ніколи не вказують в анонсах, зростає з 34% до 42%. Ніколи або майже ніколи не запрошували на презентації 61% опитаних у 2025 році та 66% – у 2026-му. Не просили коментувати переклад для інформаційних матеріалів

відповідно 52% і 59% респондентів. Наприкінці опитування респондентам запропонували назвати одну–дві найбільші, на їхню думку, проблеми перекладацької роботи в Україні. Невидимість і низьке професійне визнання перекладачів посіли друге місце – на них припало близько 20% згадок. Частіше учасники говорили лише про низькі гонорари й тарифи – близько 43% згадок. Докладніше:

<https://chytomo.com/majzhe-60-opytanykh-perekladachiv-dosi-ne-zaluchaiut-do-promotsii-knyzhok/>

Лише 3% опитаних перекладачів отримували роялті протягом року

3% опитаних перекладачів і перекладачок у 2026 році повідомили, що протягом року отримували роялті – відсоток або доплату за перевидання перекладу, його використання на сцені, радіо, в кіно тощо. Йдеться про 4 зі 122 респондентів. Про це свідчать результати щорічного опитування Translators In Action. У відповідях на запитання про найбільші проблеми перекладацької роботи незахищеність прав і не вигідні умови договорів становили близько 11% згадок. До цієї категорії автори дослідження зарахували недостатній захист авторських прав, відсутність роялті, відчуження майнових прав, не вигідні умови договорів, відсутність гарантій оплати та випадки відмови оплачувати вже виконану роботу. Докладніше:

<https://chytomo.com/lyshe-3-opytanykh-perekladachiv-otrymuvaly-roialti-protiahom-roku/>

### **Музейна справа**

У Києві відтворили дзвін Десятинної церкви, який не звучав майже 800 років. – Олена Бурдюк

«Навесні 2026 року ми побачили фрагмент дзвона в колекції Національного музею історії України. Коли дізналися більше його історію, зрозуміли: перед нами справжня реліквія – свідчення тяглості української державності. Ми вирішили відтворити дзвін один в один – не лише форму, а й звучання. Фахівці з України, Нідерландів, Німеччини та Португалії об'єднали свої знання, технології та досвід, щоб виконати це завдання. Тепер ми можемо не тільки побачити, який вигляд мав дзвін Десятинної церкви, а й почути, як він звучав. Уперше за сотні років», – зазначили співзасновниці Ukraine WOW Я. Гресь та Ю. Соловей. Десятинну церкву князь Володимир Великий заклав наприкінці X століття. Вона стала першим кам'яним храмом Русі. У 1240 році церкву зруйнувала монгольська навала, а її дзвони було втрачено. Один із фрагментів дзвона знайшов археолог Т. Мовчанівський під час розкопок у 1937 році. До наших днів збереглося близько 60% його поверхні, а язик і кріплення було втрачено. Відтоді фрагмент зберігали в колекції Національного музею історії України. Реконструкцію ініціювала ГО Ukraine WOW у співпраці з Національним музеєм історії України за підтримки Міністерства культури України. До роботи долучилися дослідники, інженери, акустики та майстри лиття з України, Німеччини, Нідерландів і Португалії. Спочатку музейний фрагмент відсканували у 3D, щоб зафіксувати його форму й усі особливості

поверхні. Потім дослідили хімічний склад бронзи й на основі збереженої геометрії та історичних аналогів створили цифрову модель цілого дзвона. Окремо фахівці змоделювали поведінку металу під час удару та поширення звукових коливань. Це дозволило ще до лиття спрогнозувати звучання реконструкції. Фінальне лиття виконали на нідерландській ливарні Royal Eijsbouts – одному з провідних центрів дзвоноливарства у світі. Відтворений дзвін важить 87,5 кг, а склад його сплаву максимально наближено до середньовічного. «Це найближче можливе звучання того, що мовчало майже 800 років», – зазначив консультант проєкту, португальський фахівець із реконструкції історичних дзвонів Мігель Карвалью. Організатори також наголошують на історії археолога Т. Мовчанівського, який знайшов фрагмент дзвона. У 1938 році його заарештували за сфабрикованими звинуваченнями, а згодом розстріляли. Побачити відтворений дзвін можна біля Національного музею історії України до 30 вересня включно. Поруч встановлено цифровий екран, де відвідувачі можуть дізнатися історію артефакту та побачити етапи його реконструкції. У межах проєкту також створили 20 мініатюр реконструйованого дзвона, які передали школам у різних регіонах України. Крім того, разом із хором «Гомін» записали спеціальний ді-джингл на пісню «Ніч яка місячна», в якому використали звучання відтвореного дзвона. Проєкт реалізували без державного фінансування – за підтримки компаній Київстар і Farmak. Після 30 вересня дзвін стане частиною експозиції Національного музею історії України. Докладніше:

<https://espresso.tv/kultura-u-kievi-vidtvorili-dzvin-desyatinnoi-tserkvi-yakiy-ne-zvuchav-mayzhe-800-rokiv>

### **Охорона культурної спадщини**

В Україні створять єдиний реєстр культурних цінностей, вивезених за кордон. – Віолетта Луньова

Міністерство культури України розпочинає масштабну роботу зі систематизації інформації про українську культурну спадщину, яка опинилася поза межами країни. Під головуванням очільниці Мінкульту Т. Бережної відбулася перша нарада щодо створення міжвідомчої робочої групи. До ініціативи залучили широкий загал фахівців: представників МЗС, МВС, Мін'юсту, спецслужб (СБУ, ГУР, СЗР), Національної поліції, архівістів, науковців НАН України та Світового Конгресу Українців. Перші напрацювання мають підготувати вже до 1 жовтня. Суть проєкту: створення повної бази даних, де для кожного об'єкта вкажуть назву, автора, походження, поточне місце зберігання, історію переміщення та фотофіксацію. Цінності розділять за типами (ікони, рукописи, стародруки, витвори мистецтва, археологічні знахідки) та рівнем їхньої значущості. Як зазначила Т. Бережна, сформований реєстр стане не просто каталогом, а офіційним державним інструментом для майбутнього системного повернення реліквій в Україну. Заступник міністра І. Вербицький підкреслив, що робоча група спиратиметься на вже існуючі архівні й музейні дослідження для юридичного аналізу статусу кожного предмета. Джерело:

<https://ktoday.com.ua/104789/v-ukrayini-stvoryat-yedynyj-reyestr-kulturnyh-czinnostej-vyvezenyh-za-kordon/>

За часів СРСР тут був склад: у Львові розчистили столітню каплицю з унікальними розписами. – Микита Кишиневський

У храмі святителя Іоана Золотоустого у Львові відкрили для огляду історичну бічну каплицю. Тривалий час її не використовували за призначенням, а в радянський період приміщення слугувало звичайним складом. Під час проведення робіт у каплиці віднайшли: історичний вівтар; старовинну мозаїчну підлогу; фрагменти первісної поліхромії та декоративного живопису; автентичні різьблені архітектурні деталі. Це дослідження простору стало продовженням масштабної роботи зі збереження святині. Зокрема, у 2025 році вдалося розкрити на бічній стіні храму первісні сецесійні розписи початку ХХ століття. Їх створив відомий український митець Ю. Крупський, проте довгий час роботи були приховані під шарами пізніших перемалювань. Наразі каплицю та відкриті фрагменти давніх стінописів уже можуть побачити всі охочі. Попереду на віднайдені елементи чекає фахове дослідження, консервація та повноцінна реставрація. Джерело:

<https://shotam.info/za-chasiv-srsr-tut-buv-sklad-u-lvovi-rozchystyly-stolitniu-kaplytsiu-z-unikalnymi-rozpysamy/>

Останню дерев'яну садибу ХVІІІ століття передали активістам задля її збереження. – Микита Кишиневський

Комплекс «Садиба Покорщина» в Козельці на Чернігівщині передано в оренду на 49 років громадській організації «Фонд збереження національної спадщини „Реальна історія”». Це зроблено задля порятунку та відновлення унікальної архітектури. Це остання збережена на Лівобережній Україні дерев'яна садиба ХVІІІ століття, яка пам'ятає життя козацьких полковників. Громадська організація вже понад два роки опікується цією пам'яткою. Завдяки зібраним донатам у розмірі понад три мільйони гривень, грантам від Європейського Союзу та підтримці Українського культурного фонду команда провела першочергові протиаварійні роботи, що врятувало садибу від руйнування, а також розробила комплексну програму відновлення. Докладніше:

<https://shotam.info/ostanniu-derev-ianu-sadybu-xviii-stolittia-peredaly-aktyvistam-zadlia-ii-zberezhennia/>

«Предтеча модерну» під загрозою: як у Харкові рятують пошкоджену дроном пам'ятку архітектури початку ХХ століття. – Ганна Цьомик, Валерія Ємець

Цегляний житловий будинок у центрі Харкова, який росія атакувала «Геранню-2» 9 червня, – це пам'ятка архітектури, що звели на початку ХХ століття. Будівля перебуває у власності одного з харківських коледжів – відновлювати його після удару мають коштом навчального закладу, але грошей на це немає. Мешканки будинку розповідають, у чому цінність цієї пам'ятки, чи вдасться її відновити та звідки можна буде залучити кошти. Докладніше:

<https://suspilne.media/kharkiv/1393232-predteca-modernu-pid-zagrozu-ak-u-harkovi-ratuut-poskodzenu-dronom-pamatku-arhitekturi-pocatku-hh-stolitta/>

Українські археологи знайшли ймовірне святилище XIII–XII століть до нашої ери. – Микита Кишиневський

Українські археологи під час розкопок на Кіровоградщині виявили залишки великої споруди та ймовірне святилище з антропоморфною стелою і кам'яним вівтарем. Знайдені об'єкти та артефакти датуються епохою пізньої бронзи (XIII–XII ст. до н. е.). Розкопки проводила Кіровоградська археологічна експедиція поблизу села Селіванове у серпні 2026 року. Докладніше:

<https://shotam.info/ukrainski-arkheolohy-znayshly-ymovirne-sviatylyshche-xiii-xii-stolit-do-nashoi-ery/>

В Україні знайшли рідкісну монету Великого князівства Литовського, якій понад 600 років. – Микита Кишиневський

Під час розкопок на Полтавщині археологи знайшли рідкісну срібну монету часів великого князя литовського Вітовта. Знахідку виявили дослідники під час роботи Глинської археологічної експедиції. За словами археолога Ю. Пуголовка, для Лівобережжя України ця знахідка є вкрай рідкісною. Вона доводить, що території сучасної Полтавщини були зоною тісної взаємодії різних культур та держав того часу. Докладніше:

<https://shotam.info/v-ukraini-znayshly-ridkisnu-monetu-velykoho-kniazivstva-lytovskoho-iakiy-ponad-600-rokiv/>

### **Бібліотечна справа. Читання**

Через російську агресію в Україні пошкоджені вже 913 бібліотек

Від початку повномасштабного вторгнення в Україні пошкоджено або зруйновано 913 бібліотек. Із них 233 знищено повністю, ще 680 пошкоджено, повідомило Міністерство культури України. Найбільше постраждалих бібліотек зафіксували у Донецькій області – 28% від загальної кількості. На Харківщину припадає 16%, на Херсонщину – 13%. Докладніше:

<https://chytomo.com/через-росijsku-ahresiiu-v-ukraini-poshkodzheni-913-bibliotek/>

В Україні створюють «Лігу лідерок бібліотек» для 100 фахівчинь

Йдеться про річну програму підтримки для 100 бібліотекарів з різних регіонів України, 15 з яких сформуєть активне ядро спільноти, повідомив благодійний фонд «Бібліотечна країна». «Бібліотекарки сьогодні беруть на себе значно більше відповідальності за розвиток книгозбірні та громади, ніж передбачає їхня посада. Вони шукають можливості, створюють партнерства, запускають нові проєкти й знаходять рішення там, де, здавалося, їх просто не існує», – зазначають у дописі. Фокус на жінках-лідерках організатори пояснюють тим, що бібліотечна сфера в Україні здебільшого жіноча. У фонді хочуть показати сучасну бібліотекарку як менеджерку, організаторку, ініціаторку змін, лідерку громади та авторку. У фонді вважають, що увага до конкретних жінок та їхніх професійних результатів робить видимішою й саму

бібліотечну професію. Окремий акцент програми – роль бібліотек як просторів соціальної згуртованості, культури, діалогу, неформальної освіти та громадянської участі. Учасникам пропонують річну навчальну програму «Бібліотечне лідерство і спільнототворення», нетворкінгові зустрічі з модераторами та офлайн-зустрічі для активу спільноти. Ядро Ліги додатково отримає індивідуальний менторинг від лідерок бізнесу та громадського сектору, а всі учасниці – книжкові пакети для бібліотечної полиці «Розвиток». Рік роботи програми завершить конкурс «Бібліотекарка-лідерка року» з трьома номінаціями та грошовими преміями на професійний розвиток. Докладніше:

<https://chytomo.com/v-ukraini-stvoriuiut-lihu-liderok-bibliotek-dlia-100-fakhivchyn/>

\*\*\*

У Стамбулі знайшли нові документи, що доводять існування Одеси у XVI столітті. – Микита Кишиневський

Український історик О. Середа віднайшов в Османському архіві Державного управління архівів у Стамбулі чотири документи кінця XVI століття, які доводять історичну тяглість існування Одеси в османський період. Науковець уперше переклав та представив документи 1583, 1584 та 1593 років з історії цього населеного пункту. Згідно з султанськими наказами 1583–1584 років, османська влада вже тоді розглядала Ходжабей як наявну стару фортецю, що потребувала ремонту та мала велике значення для державної скарбниці. Документи 1593 року описують стратегічну роль Ходжабея на лінії фронтиру у протистоянні з козацькими загонами. Цей населений пункт був невіддільною частиною оборонної системи Османської імперії у стратегічному трикутнику Очаків – Аккерман – Бендери. Дослідник зазначає, що найдавнішим картографічним підтвердженням є мапа 1542 року з атласу Алі Маджар Реїса, де сучасна Одеська затока чітко позначена як порт Ходжабей. У знайдених османських джерелах XVI–XVIII століть назва міста послідовно фігурує виключно як «Ходжабей» або «Коджабей». В основі оригінальної назви лежить перське слово «ходжа», що означає вчителя або духовного наставника. Популярна ж сьогодні форма «Хаджибей» виникла як наслідок фонетичної деформації та пристосування оригінальної тюркської назви до російської фонетичної системи. Докладніше:

<https://shotam.info/u-stambuli-znayshly-novi-dokumenty-shcho-dovodiat-isnuvannia-odesy-u-xvi-stolitti/>

«Час збиратися». Чому Німеччина закриває «російський дім» і як працює мережа таких центрів у світі. – Мар'яна Сич, Зоряна Степаненко, Олена Абрамович

«Ідіть додому! Слава Україні!», «Повертайтеся до кремля», «Час збиратися» – картонні коробки з такими написами стоять біля будівлі «російського дому» в Берліні. Українські біженці, активісти та німці від початку великої війни боролися за його закриття. Четвертого вересня вони прийшли

символічно «допомогти» представникам центру спакувати речі й наголосити, що вважають правильним рішення Німеччини розірвати угоду щодо діяльності центру. «російський дім» у центрі Берліну працював понад 40 років – офіційно як майданчик для популяризації російської культури. Водночас активісти та експерти заявляють, що центр використовували для поширення пропаганди та дезінформації, він міг бути пов'язаний зі шпигунською діяльністю, а його робота могла дозволяти російському агентству «росспівробітництво», якому він підпорядковується, обходити санкції ЄС. Авторки розповідають, чому Німеччина вирішила закрити «російський дім» лише зараз, скільки таких центрів працює у світі, як під їхньою егідою дітей возять до окупованого Криму та які країни вже припинили роботу аналогічних установ. Докладніше:

<https://www.radiosvoboda.org/a/rosiyskyy-dim-zakryttya-nimechchyna-propahanda-shpyhunstvo/33847157.html>

Оркестр у США припинив співпрацю з росіянином Вадимом Рєпіним після закликів посольства України. – Анна Коваленко

Після закликів Посольства України у США американський симфонічний оркестр Аннаполіса (ASO) припинив співпрацю з російським скрипалем В. Рєпіним. Про «взаємне рішення», через яке у США не відбудеться два концерти росіянина, повідомляється на сайті оркестру. Американці додали, що разом зі скрипалем «поділяють бажання припинити війну, яка спричинила незмірні страждання та руйнування», а також зауважили, що сподіваються на можливість співпраці у майбутньому. Водночас у заяві не згадали назву країни-агресора – рф. У Посольстві України в США подякували ASO за рішення не продовжувати співпрацю з росіянином. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/u-ssha-orkestr-rozirvav-spivpracyu-z-rosiyaninom-ryepinim-317474/>

У музеї у Швейцарії на інтерактивних картах Крим позначили частиною росії. – Ольга Стрільчук

Музеї мистецтва й історії (Musée d'art et d'histoire) швейцарського міста Невшатель під час виставки про місцеву астрономічну обсерваторію використав інтерактивні карти, на яких Крим позначено, як територію росії, повідомляє сходовознавець М. Якубович. Він попросив Посольство України в Швейцарії звернути на це увагу. Посольство відповіло на публікацію у Facebook у коментарях. У відомстві запевнили, що діятимуть. Докладніше:

<https://suspilne.media/crimea/1396442-u-muzei-u-svejcarii-na-interaktivnih-kartah-krim-poznacili-castinou-rosii/>

Колишня прем'єр-міністерка Фінляндії Сання Марін презентує свої мемуари в Києві. – Дар'я Лобанок

У столичній книгарні «Сенс» на Хрещатику 12 вересня колишня прем'єр-міністерка Фінляндії Сання Марін презентує свою книгу «Без дії немає надії. Мемуари про сміливість бути лідеркою». Марін стала однією з наймолодших прем'єр-міністерок у світі, очоливши уряд Фінляндії у 34 роки. На роки її каденції припали пандемія, повномасштабне вторгнення росії в Україну. У своїх

мемуарах Марін розповідає про цей досвід. Про книжку, відповідальність та жіноче лідерство Марін говоритиме з Т. Лукинюк, директоркою Google в Україні, запрошеною професоркою Київської школи економіки та засновницею книжкового клубу KyivBookworms. У 2022 році Сання Марін була однією з перших світових лідерок, хто відвідав Україну, зокрема Бучу та Ірпінь. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/sanna-marin-prezentuye-memuari-pro-zhinoche-liderstvo-u-kiyevi-317446/>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: [info\\_nplu@ua.fm](mailto:info_nplu@ua.fm)